

Szerkesztőség kiadó-hivatal és nyomda

Cluj-Kolozsvár, St. Bar-L. Pop. (Brassai-utca)

Telefon: Szerkesztés és kiadóhivatal — Zs. N. Sz. — — Radosetter Róbert

A kéziratok kizárólag szerkesztőséghez címzendők. Kéziratokat nem adunk vissza.

Budapest

ÉLET

ESZAKI-POLITIKAI NAPILAP

ELŐFIZETÉSI ÁRA Romániában

Egész évre	—	850
Félévre	—	460
Negyedévre	—	240
Egy hónapra	—	85
Egy szám ára pályaudvaron és vidéken is 4 lei		
Bukarestben	—	5.—

Csehszlovákiában

Egy hónapra	—	ck 35.—
Egy szám	—	150

1925 február 16 Hétfő

Cluj-Kolozsvár * VIII. évfolyam * 38 szám

5685. Sövat 22

Hivatalos kivándorlási propaganda

Szép dolog az ösztönös, de nem mindig hasznos. Az államférfi bölcsességét azzal lehet legkönnyebben megmagyarázni, hogy az ösztönös helyesen alkalmazza-e, vagy helytelenül. Duca külügyminiszter ur ösztönösége, mellyel azt fejezte ki, hogy örülne, ha kisebbségi elemek minél számosabban vándorolnának ki Romániából — s ráadásul még elősegíteni is kész ezt a folyamatot — egyike azon államférfiúi megnyilatkozásoknak, melyek a bölcsesség kritériumát korántsem fedik. Nem fedt elsősorban azért, mert a kisebbségek amugy is jól tudják, hogy a kormány nem barátjuk, másodsorban: a külföld felé sem jól hangzik az ilyen kinyilatkoztatás, ahol szintül megvannak arról győződve, hogy Románia teljes mértékben respektálja a békeszerződés pontjait.

Amikor Diuvara ur, a román kormány megbízottja a legutóbbi brüsszeli konferencián ahol a kisebbségi jogok szorosabb védelméről volt szó — azt az érvet hozta fel a kisebbségi javaslat ellen, hogy előbb a kisebbségi kötelezettségeket kell kodifikálni — bizonyára úgy értelmezte ezeket az érveket, hogy csak azoknak a kisebbségeknek lehetnek kötelezettségeik, — akiknek az államtestben való megmaradásukat a többségi állam tekintélye garantálja, sőt teszi köteleességüké.

Már most igazán nem tudjuk, kinek az ösztönösége valódi: a Diuvara uré, vagy pedig a Duca külügyminiszter uré? Egy államférfi lehet, mint magánember cinikus, de nem lehet az, mint politikus. Aki saját fájának szupremációját a kisebbségi nemzetek lélekvasárlásával, üzletes ügynökök támogatásával akarja elérni, — az tulajdonképpen modern emberkereskedést űz, ez pedig még az ösztönös gyűlölet politikájával sem egyeztethető ma már össze, amikor — legalább is látszatra — a humanista elveket kodifikálják a különböző nemzetközi szerződések, népszövetségek és döntőbíróóságok.

Százszor és százszor rámutattunk már arra, hogy éppen a többségi nemzet érdeke kívánja azt, hogy — ha már a történelmi sors idehelyezett kisebbségeket — ezek a kisebbségek, éppen a faji különbözőségükben rejtőző értékeket — az egyetemes nemzet érdekében szabadon fejthessék ki energiáikat. Számos történelmi példa bizonyítja ezt, kár, hogy a politikusok, akik — állítólag — a történelmet csinálják, oly kevés történelmi érzékkel rendelkeznek. Róma sohasem ért volna nagysága, gazdasága arra a ragyogó zenithjére, amelyre tényleg ért, — ha császárai, konzuljai nem a történelmet, sőt a szerető megértés álláspontjára helyezkedtek volna a legyőzött népekkel szemben, amelyeknek művészetét, királyait, főembereit az Urbs falai közé hozatták, hogy annak fényét, nagyságát pompájukkal, tehetségeikkel és specifikus tulajdonságaikkal emeljék. Ugy látszik azonban, hogy a liberális kormány a román nemzet szupremációját kivándorlási ügynökökkel akarja biztosítani. Hát ez bizony nem lehet a román nép érdeke, mely — igenis — ösidők óta meg tudott élni az itt lakó kisebbségekkel és meg fog élni ezentul is.

Duca miniszter ur elfelejti, hogy a kisebbségek tömeges kivándorlása a többségi élet vérkeringését lassítaná, megszüntetné azokat az elmentéteknek látszó különbözőségeket, melyekből jó politika, helyes gazdasági rendszer mellett virágzást, fakasztó versengések, alkotások, inspirációk fakadnak és fakadtak mindenhol. Egyszerű, ez és átlátszó. Csak az államférfiak nem hajlandók észrevenni, akik az igazságokat Prokrustes-ágyba szeretnék minduntalan behelyezni.

Jó szerencse, hogy az élet még az állam-

férfiaknál is hatalmasabb és igazságai és a legsötétebb önzésből is csak azt tartja és választja ki, ami az egyetemesség javára szolgál. El kell jönnie rövidesen az időnek, mikor a román népi erők felocsudnak a sovinszta mérgezés bódulatából és rájönnek arra, hogy nem a romániai kisebbségek az ő igazi ellenségei, hanem

azok az üzelmek, melyek e kisebbségek erejét, munkabírását, alkotó kedvét, — melyek pedig mind-mind a román többség és a román föld reális javai közé tartoznak — ebek harmincadjára akarják juttatni és kivándorlási ügynökök éhségének akarják martalékkul odaadni.

A román-német gazdasági háború a parlamentben

Megszakad a román-német diplomáciai viszony?

(Bucuresti-Bukarest, február 14. Az Uj Kelet tudósítójától.) Magánforrásból eredő értesítés szerint a kormány már elküldötte jegyzékét Berlinbe, amelyben közli a tervezett represszáliákat. A német kormány válaszáról függ, hogy Románia és Németország jelenlegi követei elhagyják-e állomáshelyüket, a két ország közötti diplomáciai viszony részleges megszakításának jeléül. Ma délelőtt kereskedő körökben az a hír terjedt el, hogy a kormány rá akarja bírni a kereskedőket, hogy ne vásoroljanak német gyárosoktól.

A bukaresti kereskedő-tanács ma küldöttei-gileg felkereste a pénzügyminisztert és felvilágosítást kért tőle az elterjedt hírtelésekkel kapcsolatban. A pénzügyminiszter kijelentette, hogy eddig még nem került az intézkedések foganatosítására a sor.

A román-német gazdasági háború egyébként a kamara mai ülésén is szóba került.

Napirend előtt Lepaduta miniszter betervezte a patriarhátság felállításáról szóló törvényjavaslatot, majd a napirendre tértek át, amelynek egyetlen pontja Bratianu Vintila külföldi utjáról szóló beszámolójával kapcsolatos felszólalások voltak.

Az első felszólaló Dan Sever nemzeti párti képviselő mindenekelőtt leszögezte, hogy egyéni véleményét fejtí ki. Véleménye szerint a jóvátételi bizottság Romániát teljesen kárpótolta. Kijelentette azt is, hogy a nemzeti párt nem fog nehézségeket okozni a kormánynak a jóvátételi kérdésben.

Utána Popovici Mihai szólalt fel, aki részletesen foglalkozott a Németországgal szemben elrendelt gazdasági represszáliákkal. A kormányt vádolja, hogy két esztendőn keresztül elhanyagolta a jóvátételi kérdés elintézését.

Berlin, febr. 14. A „Deutsche Allgemeine Zeitung“ a Románia részéről kilátásba helyezett represszáliákról írva, kijelenti, hogy Romániának nincs joga Németországtól a Dawes-tervben megállapított kártérítésen felül valamit követelni. A lap elemzi a versaillesi békeszerződést és a londoni szerződéseket és azzal fejezi be, hogy Németországnak nem szabad tulságos aggodalommal tekintenie a Románia által fenyegetett represszáliák elé, mert ezek legalább is annyira ártanak majd Romániának, mint Németországnak. A lap hozzátesszi még, hogy a német kormány értesítette a jóvátételi bizottságot a konfliktusról.

A bolsevizmus nem exportáru, amit mindenüvé lehet szállítani

Joffe bécsi szovjetkövet nyilatkozata a követség estélyén

(Bécs, február 14. Az Uj Kelet tudósítójától.) Azokban az országokban, amelyek elismerik Oroszországot, az ujonnan letelepedett szovjetkövetségeknek első dolguk társadalmi hálózatukat kiépíteni, nemcsak politikai, hanem a gazdasági, a kulturális élet vezetőalakjaival megismerkedni, estélyeket adni. Párisban mostanában egyenesen divattá vált Krasszin, orosz követ rout-jaira eljámi, amelyekre a meghívóért — a párisi újságok szerint — valóságos harc folyik. A bécsi orosz követ, Ansem, több ilyen estélyt adott a télen, de érdeklődés csak az iránt a fogadtás után mutatkozott, amelyet Joffe, az új orosz követ rendezett hétfő este az orosz követség gyönyörű palotájában, — az ugynevezett „Diplomatenviertel“ egyik legfinomabb utcájában — amelyből a régi cári követség emlékei ugyan számúzve vannak, de amelynek pompája és eleganciája, márványlépcsőháza és vörösbrokát függönyei, intarziás padlója és barokk-kályhái kétségtelenül arról tanuskodnak, hogy nem az új rezsim céljaira készültek. Meg is jelent az estélyen a bécsi közélet sok nevezetessége, az osztrák lapok szerkesztői és fómunkatársai és a nagy angol, olasz, francia és amerikai lapok tudósítói is.

kálnia kellett volna. Ez azonban a kitűzött határidőig nem történt meg s a magyar kormány négyhónapi haladékot kért a ratifikálásra, amit az orosz kormány készséggel meg is adott. A magyar kormánynak ugy látszik, nehézségei vannak a ratifikálás körül.

— De hiszen még elő sem terjesztette a parlamentben a szerződést, vetette közbe valaki.

— Igen, de a nehézségek már megmutatkoznak a sajtóban és a pártéletben, — feleli Joffe, aki ugy látszik — elég jól van informálva.

— A szerződés — folytatja egy másik kérdésre, — különben egész rövid és nem tartalmaz egyebet, mint hogy Magyarország elismeri az orosz kormányt, felveszi vele a diplomáciai érintkezést és a két ország gazdasági kapcsolatba lép egymással. Ebben a tekintetben a szerződés nem egyéb, mint egyenes folytatása a bresztlitovszki szerződésnek.

Arra a kérdésre, hogy mely államok ismerték el már Oroszországot, finom mosollyal feleli:

— Inkább egyszerűbb megmondani, hogy mely államok nem ismerték még el? Ezek: Amerika, Svájc, Hollandia, a Balkán államok...

— Hogy van az, — hangzik a kérdés — hogy vannak nemzetek, amelyek erőteljesen ellenállanak a bolsevizmusnak?

— A bolsevizmus nem exportáru, amit mindenüvé lehet szállítani, mert ha az volna, mármindenütt ott volna, — feleli tréfásan Joffe.

— Az ám, — válaszolja valaki, — de vane nek exportáru, amelyekre nincs és nem is lesz vevő.

... Ezen a hangon folyt Joffe követ vitája a vendégeivel.

ólag Lloyd 3363

L

mert ez kiadós!

áru nagyváradi, szigoruan szerint.

ROS Cluj 1-18.

Ortást. Specialid-és vagon

gulyok

ajálattal kész-berleggyár, Hef- & Co. CLUJ -21.

stettini

g!

gész tonnas mennyiségű paterno és siracsua Cluj. Tel. 397. kon kapható

R.

a metaforai állás

letkorukst, lé-
hiji működésu-
ajánlatokat, a
k utie öbo Le-
e. Az utiköltsé-
meg.

an

Uj Kelet

l még a

KON

bi

k:

eselek	45
.....	25
.....	18
.....	25
.....	25
.....	30
.....	15
.....	22
.....	35
.....	15
.....	80
.....	75
.....	15
.....	80
.....	140
.....	50
ben ..	15
.....	8

ngedmény.

Az osztrák szociáldemokraták magyar betöréstől tartanak

Deutsch volt hadügyi államtitkár bejelentése. Az osztrák kancellár egyelőre nem tesz lépéseket

(Bécs, február 14. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az osztrák nemzeti tanács költségvetési bizottságában tegnap dr. Deutsch szociáldemokrata képviselő, volt hadügyi államtitkár, hivatalos jelentéseket olvasott fel, amelyeket Burgenland kormánya tett közzé és amelyek a magyarországi fegyveres készülődésekről számolnak be.

A jelentések többek között elmondják, hogy Magyarországon az antant pénzügyi biztosának kinevezése óta a hivatalnokok elbocsátása miatt nagy elkeseredés van bizonyos rétegekben. A politikai egyesületek és testületek újból hevesen követelik az ország régi területét. Ezek a törekvések leginkább a nagybirtokosok táborában nyernek támogatásra, minthogy a mágnások birtokainak nagyrésze a lekapcsolt és a kisantantbeli országokhoz tartozó részekben vannak.

Montenuovo herceg, Teleky, Andrassy, Pálffy, Eszterházy grófok, továbbá Berg és Donnerskirchen urak az ébredő magyarok egyesületei számára az utóbbi időben nagy pénzeket folyósítottak, azonfelül egyéb monarchista és legitimista egyesületeknek is. Gróf Klebelsberg, Pallavicini ögróf, gróf Keglevich, gróf Teleky, Fekete ezredes, Lehner őrnagy az összes legitimista és szabad királyválasztó egyesületeket egyetlen táborba szervezték, repülő katonai parancsnokságokat alakítottak, vezetőkül pedig Héjjast Lehner-Lendvayt, Ostemburgot és Prónayt jelölték ki.

A jelentések szerint újjászervezték a kém-szolgálatot is és érintkezésbe léptek az utód-államok hasonló érdekmű embereivel. Ezenfelül állandó kontaktust tartanak fenn a német birodalmi völkisch és monarchista körökkel, akiktől szintén bőséges pénzbeli támogatást kapnak. Egy Werner Kunz nevű német tengerésztiszt állandóan Budapesten tartózkodik és innen irányítja a bajor és poroszországi politikai összeköttetéseket. Gyakran ő maga is elutazik Németországba és ilyenkor állandóan egy Strachwitz grófnő és egy állítólagos kölni származású színésznő vannak a társaságában.

A német nagybirtokosok szervezettségének mintájára a magyar mágnások birtokain monarchista tisztek vannak látszólagos alkalmazásban. Ezek azonban mint felügyelők szerepelnek, valójában semmiféle produktív munkát nem végeznek és csak azért tartózkodnak a gazdaságokon, hogy alkalmas pillanatban, adott jelre, akcióba lépjenek. Az osztrák határon lévő birtokokon fegyverraktárak vannak lőfegyverekkel, gépfegyverekkel, gránátokkal és sok muni-cióval, sőt egyes helyeken ágyuk is vannak elrejtve. A Zalaegerszeg melletti Hazai-féle tanyán, a Kapuvár melletti Tartasán, Orszváron

és több helyütt pincékben rejtgetik a fegyvert és muni-ciót.

A gráci csendőrség neveket is felsorakoztat, tisztek neveit, akik az ifjúságot sportnevelés címén fegyverforgásra és harcászati ismeretekre oktatják. A fiatalbereket kényszerítik arra,

A német „cseka” harci szervezete

A kommunista per harmadik napja. Kolerabacillusok a politika szolgálatában

(Leipzig, február 14. Az Uj Kelet tudósítójától.) A cseka elleni perben ma Neumann betűszedő folytatta vallomását. Szenzációs kijelentései azonban már azt a benyomást keltik, hogy Neumann a jobboldaliak agent provokátora volt. Mai vallomása leginkább a kommunista harci szervezete működésére ismertetésre szorítkozott. Eszerint Németországban kommunista ezredek és zászlóaljok működtek, amelyeknek parancsnoka Skoblewski volt, aki a berlini orosz követségen lakott. Ő alakította meg a terror-csoportokat, hogy mindazok az exponált politikusok és katonai méltóságok, akik ellenségei a kommunizmusnak, tétessenek el láb alól. Első feladata lett volna e terrorcsoportnak Seect tábornok elintézése. Neumann ellenezte és emiatt Skoblewskivel gyakran összetűzése voltak. Amikor Neumann kijelentette, hogy katonai egyént nem szabad orvul lelőni, mert a katona minden

hogyan egyestületbe lépjenek és több esetben arra is, hogy a magyar királyra esküt tegyenek.

A bejelentés nagy feltűnést keltett a nemzeti tanácsban és dr. Ramek kancellár azonnal kijelentette, hogy a jelentések tartalmát nem akarja lecsökkenteni és alaposan meg fogja vizsgálni az esetet. Minden erejével azon lesz, hogy a magyarországi ügyek ne legyenek hatással Ausztriára. Egyelőre a helyzet az, hogy nem lehet teljes bizonyossággal megállapítani, vajjon a Magyarországról szóló jelentések igazak-e. Egyelőre a kormánynak nincs oka arra, hogy a magyar kormányhoz ez ügyben lépéseket tegyen.

politikai pártot egyképen szolgál, ha hatalmon van, Seect lefövetésétől elállottak és helyette áldozatul Stinnes Hugót jelölték ki.

A fegyveres terrorszervezetet kívül volt még egy kommunista képviselőkkel álló tanács is, amelynek diktatórikus meghatalmazásai voltak. E kollegium tagjai: Ruth Fischer, Tellmann, Pieck és egy Arvid nevű orosz forradalmár voltak.

A cseka feladata kiterjedt azonban a párt ellen dolgozó kémek és agent provokátorok „elintézése” is. Azonfelül utlevek hamisítása szintén a cseka hatásköre alá tartozott. Egy Ernst nevű kommunista állította ki őket tetszés szerinti nevekre.

Neumann elmondta, hogy a terrorszervezet kolera-bacillusokkal is dolgozott, amelyeket egy Luise Schiller nevű hölgy adott át neki. Elfogása alkalmával megvizsgálták a bacillusokat, amelyek azonban teljesen hatástalanoknak bizonyultak.

Törvény a magántisztviselők ellen

(Cluj-Kolozsvár február 14. Az Uj Kelet tudósítójától.) A parlament elé legközelebb egy új törvényjavaslat kerül a Codul Muncii-nak egy új tervezete, amely nemcsak a fizikai, de a szellemi munkásoknak is nagy tömegeit érinti. A tervezet ugyanis sok olyan intézkedést tartalmaz, amely a magánhivatalnokokra vonatkozik és amelyek éles ellentétben állanak azzal az általános jogvisztonnyal, amely a magántisztviselők helyzetét szabályozza. Így például a javaslat 138. paragrafusa megállapítja, hogy amennyiben az egyéni szerződés a vállalat megszűnése, fizetésének beszüntetése, vagy csőd, vagy bármilyen más ok folytán megszűnik, vagy feloszlik, úgy a magántisztviselőnek egyhónapi illetményre van jogosultsága. Ez a rendelkezés szomorú tünete annak, hogy törvényhozásunk még milyen messze van a szociális fejlődéstől. Ha egy vállalat megszűnik, akkor egyszerűen megszűnt a szerződése is és tekintet nélkül arra, hogy mióta van a vállalatnál, mindössze egy hónapi fizetésre tarthat igényt.

Súlyos igazságtalanságokat tartalmaz a felmondások kérdésének rendezése is, amely egyáltalán nem tesz különbséget, hogy mennyi ideig van az

illető a vállalatnál. Annak a tisztviselőnek, aki legálább két éve van a vállalatnál, épp úgy négy hónap a felmondási ideje, akár ha tíz éve van ugyanott. A felmondási idő mind a két félre kötelező és közös megegyezéssel legfeljebb feleidőre lehet redukálni. Ez egyuttal azt jelenti, hogy a felmondásban lévő tisztviselő állást nem tud magának keresni, mert munkahelyét nem hagyhatja el és amennyiben hamarabb lépne ki, úgy a fizetésének kétszeresét kell a munkaadónak megadnia mindaddig, míg felmondási ideje lejár. A törvény tehát teljesen figyelmen kívül hagyja, hogy a felmondási idő általános jogszokás szerint, a munkást védi a munkaadóval szemben és ebben a kérdésben reciprocitás nem állhat fenn.

Igen jellemző a tervezetnek az a része, amely a tisztviselő betegségével foglalkozik. Eszerint a beteg és munkaképtelen tisztviselőnek legfeljebb két hónapig jár a fizetése, ezután a szerződése magától megszűnik. A törvénynek még számos olyan rendelkezése van, amely egy csomó szerzett jogot érint és a romániai magántisztviselők ezreit ezzel az antiszociális szervezettel kiszolgáltatja egy régi, korlátozott szociális igazságu rendszernek.

és többek között ezeket mondja: „Nagyon sokat olvasok mostanában, különösen régi krónikákat, legtöbbit a zsidó történelemből. Ez utóbbit a rabbiaval való érintkezésem miatt, de talán inkább még belső vágyak következtében. Egészen különös érzések vesznek erőt rajtam, amikor átlapozom a szomorú annaleseket, a fájdalom és tanulság nagy érzéseit élem át olvasás közben. A zsidó történelem szelene mindig világosabban nyilatkozik meg előttem és meg vagyok róla győződve, hogy e szellemi felkészültség a jövőben hasznomra lesz.”

Érdekes Albert Lortzing bécsi komponista levele, aki kétségbe van esve kortársai zenészi ízlése fölött. 1847-ből való e levél, november közepéről, amikor a komponista ezeket írja: „Az ember nem is érti, hogy ebben a városban, ahol Mozart, Haydn, Beethoven, Gluck és mások éltek és működtek, ennyire elfajuljon a zenei ízlés. Ma már senki más-tól nem énekelnék, mint Mozarttól, nem játszanak csak zenei darabokat, amik mindenre alkalmasak, csak éppen nem zenei elmélyülésre.”

Az írók és művészek levelein kívül ott van a gyűjteményben Piccolomini herceg harminc levele a harmincéves háborúból. Azonban ennél is érdekesebb Bismarcknak egy eddig ki nem adott levele, amelyben egész új megvilágításban látjuk a vaskancellárt. Mint gálans gentleman bontakozik ki ebben a levélben, amelyet 1869. szeptember negyedikén írt egy grófnak. Az öreg ur ezeket írja: „Nagyon jól esik látni kedves kézírását, ne-

Nagy emberek önvallomásai

— Bismarck szerelmes levele —

Régi és félmult idők nagy alakjai még mindig erős hatással vannak az emberekre. Rokonvonalást keresnek-e a letűnt korszakok szellemi vezéreinek érzései és gondolkodásai és a maiak küzdései és örömei között, vagy csak a visszaemlékezések szelíd örömeit keresik régi emberek magánleveleiben. Mert bizonyos, hogy kelendőbb áru alig van most azoknál az eredeti leveleknél, amelyek nagy emberek tollából származnak. Ujabban a berlini *Henrici* műkereskedés hétszáz levelet gyűjtött össze különböző szellemi és politikai nagyságoktól. A leveleket e napokban fogják értékesíteni, de már most szokatlan érdeklődés nyilatkozik meg irántuk.

A levelek között van *Nietzsche* egy írása, amely néhány héttel lelkének elborulása előtt került ki tolla alól. Egy danzigi barátjának írta:

„Minden pompásan és csodálatosan jól megy. Soha ez életben nem éreztem megközelítőleg sem azt, amit szeptember elején. A leghatalmasabb feladatokat játszva oldom meg. Egészségem akárcsak az időjárás, friss és ragyogó és mintha örökre tartana. El sem mondhatom neked, mennyi mindent végeztem. Minden készen van, a jövő évben fejtegetésemre állítom a világot és miután az öreg isten lemondott, én fogom a világot kormányozni.”

Itt van *Richard Wagner* levele is, amelyet Párisban élő barátjához, F. Andershez intézett

1846 február elsején:

„Kedves jó Andersem, bizony sok tekintetben jobban is állhatnék. Elismerés és hirnév tekintetében sincs semmi panaszom, annál több jövedelem tekintetében. Németország átkozott ország és mintha te-remtve lenne arra, hogy az ember éhen pusztuljon benne. Nem is tudom mit csinálnék, ha nem lenne állásom. És épen a gondolat, hogy szabadon nem élhetek, vonz engem Páris felé, a városba, ahol a művészek megvan a szabadságra való kilátása amellett, hogy rendszeresen meg is tud élni. Adja isten, hogy minél előbb viszontláthassalak a gyönyörű francia városban.”

A gyűjteményből nem hiányzik *Schillernek* egy levele a mainheimi időből. 1784 november 8-áról. A levelet Blein professzorhoz intézte huszonötödik születésnapja alkalmából.

„Őn volt oly szives és megengedte nekem, hogy szükség esetén öntől kérjek papírt és íróeszközöket. Ime ez az ígret időszaru lett és megkérem önt, sziveskedjék néhány csomag jó írópapírost küldeni nekem, borítékot és levélpapírost, továbbá író tollat, jó lúdtollat és pecsétviaszot. Fájdalom mindezekért csak hálás köszönettel fizethetek, mert bármennyit is írjak össze, alig kerese meg vele a betevő falatot.”

Heine Henrik egy levele is található a gyűjteményben. A levél különben irodalombarátok előtt eléggé ismert. Mózes Moser barátjához és Lampe kiadóhoz van intézve. A levélben kiönti a szívét

Meghalt, me

Hétköznapi tra

(Cluj-Kolozsvár tudósítójától.) Azt utlevél és állampolymalma, kisajtolja azt is tudtuk, hogy után egész nyugodriumba. Tudtuk moruságaink közvége lesz mindezel boldog nap, amikor elköptatott cipőnkgyos és éjszánkán gyermekeink ajánportások kezébe reménykedünk mo nikünk sutba vág hurcolt életét. Ez vedünk és izzadun zófiánk is csődöt éjjel olyan esemé diti meg magasy munkat s amely szoban sürtüshetj élni.

Röviden az hatvanéves házme jessy-háznak állot hogy leányának é lakatosnak a ház esett és azonnal is annyira lakás, tünteti fel a laká ebbe huzódott me kével. Mikor azon mek miatt itt töl kis szervezetet ug kon keresztül szá cselni kezdett s onnan. A szerencsereg Kuglernél h a hideg elmúltava konyhába. Közbe hogy a lakás tře ahol a tegnapi utalták neki a kapta az iratot, l ből szedje ki cök kívül futott fűhöz az eset is előllh családját tovább denütt rideg, elj érkezett az ered annyira lesújtot halott volt.

Akadát néhány mitották, hogy h háborúnak. Eze fogja kiszámítani békének.

kem a morózus mennyi örömtik hogy olykor szép kem, meg kell e tyuzsam fantázián

Egy másik le

„Sokat alszo hosszat lovagolok gazdasági szake deni Biaritzbe, d hogy végigcsinálj hogy vasutra ül emberekkel érint cikkeket olvassak rossz ágyakban. ahogy azt szüle éltnék érzem ma nete végigvihar helyen élni, a tudat, hogy h letetlen érzéseke

Mínt hogy ör is, nem merem fejezni azokat a méltóságos grófi Bismarck tel ker, aki gyűlöt udvarias is tudó kos szerelmé e szerelmét vissz élni.

Meghalt, mert vejének a lakását elrekvirálták

Hétköznapi tragédia a lakáskálvária idején

(Cluj-Kolozsvár, február 14. Az Uj Kelet tudósítójától.) Azt tudtuk nagyon jól, hogy a lakás, utlevél és állampolgárság, korunk e három örökmalma, kisajtolja minden megspórolt energiánkat, azt is tudtuk, hogy egy, a megszerzett „bizonylat” után egész nyugodtan beülhetünk az idegszanatóriumba. Tudtuk mindezeket, de végül is ezer nyomorúságaink között abban reménykedtünk, hogy vége lesz mindezeknek s egyszer majd felvirrad a boldog nap, amikor visszazerezhethetjük a hivatalokban elkoptatott cipőnket, mikor rubánk nem lesz rongyos és éjszakánként aludni fogunk tudni, mikor a gyermekeink ajándékára szánt pénzt nem kell kövér portások kezébe nyomnunk. Így reménykedtünk és reménykedünk most is, mert máskülönben minde-nikünk sutba vágta volna e három kálvárián végig-hurcolt életét. Ezt a kis szikrát féltjük, ezért szenvedünk és izzadunk vért. Most már azonban ez a filozófiánk is csődöt kell hogy mondjon, mert tegnap éjjel olyan esemény történt, amely alapján rendí-ti meg magasabbrendűségünkben vetett bizodal-munkát s amelynek nyomasztóságát ebben a pár szóban sűrűsítethetjük össze: hogy ma életveszélyes émi.

Röviden az történt, hogy Kugler Sándor hatvanéves házastest, aki a Magyar-utcai Eper-jessy-háznak állott szolgálatában, amint hírül kapta, hogy leányának és vejének, Kádár Sándor CFR-lakatosnak a házázt elrekvirálta a hatóság, össze-esett és azonnal meghalt. Kádár Sándor lakása nem is annyira lakás, mint egy nyárikonyha volt (így tünteti fel a lakáshivatal leirata is) s egyéb híjján ebbe huzódott meg feleségével és két éves gyerme-kével. Mikor azonban beálltak a hidegek, a gyer-mek miatt itt többé nem lehetett lakni. A gyenge kis szervezetet ugyanis megtámadta az ajtón, abla-con keresztül szakadatlanul beszivárgó hideg, köhé-cselni kezdett s a doktor tanácsára el kellett vinni onnan. A szerencsétlen házaspár csak apjánál, az öreg Kuglernél huzódhatott meg, azt gondolva, hogy a hideg elmultával majd visszamennék a nyári-konyhába. Közben azonban egy ur kiszimatolta, hogy a lakás üresen áll, felment a prefekturára, ahol a tegnap — mint az irat is igazolja — ki-utalták neki a lakást és Kádár Sándor kezébe kapta az iratot, hogy huszonegy óra alatt a lakás-ból szedje ki cökmökjait. A szegény ember magán-kívül futott fűhöz, fához, annál is inkább, mert az az eset is előállhatott, hogy apósánál sem türi meg családját tovább a ház tulajdonosa. Azonban min-denütt rideg, elutasító választ kapott. Mikor haza-érkezett az eredménytelenség hírével, apósát ez annyira lesújtotta, hogy éjjel négy órakor már halott volt.

Akadtt néhány száz tudós, akik pontosan kiszámították, hogy hány hősi halottja volt a világ-háborúnak. Ezek után talán akad egy, aki azt fogja kiszámítani, hogy hány hősi halottja volt a békének.

Kem a morózus öregnek és el tudom képzelni, mennyi örömké lehet azoknak, akiknek megadatott, hogy olykor szép szemek közé is nézhessenek. Nekem, meg kell elégednem azzal, hogy megsarkantyuzzam fantáziámat és így idézem önt magam elé:

Egy másik levelében ezeket írja a grófnőnek:

„Sokat alszom, azonban rosszul. Fiaimmal órák-hosszat lovagolok és birtokomon adom a nagy mező-gazdasági szakembert. Orvosaim el akarnak kül-deni Biaritzbe, de nem tudom rávenni magam arra, hogy végigcsináljam a szenvedések egész sorozatát, hogy vasutra üljek, vendéglőkben étkezzem, idegen emberekkel érintkezzem, újságírókat fogadjak, rossz cikkeket olvassak magamról, vagy egyedül legyek rossz ágyakban. Azt hiszem, öregebb vagyok, mint ahogy azt születési bizonyítványom mutatja, ki-éltnek érzem magam az agkor minden belső tü-nete végigviharzik lelkemen. Szeretnék egyetlen helyen élni, amelyet ne kelljen elhagyni. Az a tudat, hogy holttés'emet vasuton vinnék, már kel-lemetlen érzéseket okoz nekem.

Mint hogy öreg vagyok és ezenfelül még házas is, nem merem a levél még iratlan részében ki-fejezni azokat az érzelmeket, amelyeket ön iránt, méltóságos grófnő viseltem.”

Bismarck tehat mégsem volt az a porosz jun-ker, aki gyűlölt minden konvenciót, hanem olykor udvarias is tudott lenni. Lehet, hogy a grófnő tit-kos szerelme volt a kancellárnak, aki azonban e szerelmét visszafojtott szavakban tudta és akarta élni. (L. S.)

A diákság többsége — a sztrájk ellen

Bizakodó a hangulat Bukarestben. A diákság tanulni akar. Munkában az egyetemi tanács. A jasi itélet. Codreanu perének tárgyalása

(Cluj-Kolozsvár, február 14. Az Uj Kelet munkatársától.) Angheliescu miniszter immár másodszor utasította vissza „A román diákok országos Szövetségének” küldöttségét, amely — amint azt az Uj Kelet tegnap megírta, — most alakult meg az egyetemi városok egyes diákfrakcióinak vezetőiből. Angheliescu minisz-ter csak a titkárja útján üzent a diákoknak és kijelentette, hogy ez a lépése a kormány utolsó szava. Ha a diákság ezek után eleget akar tenni annak, amihez a memorandumban kötötte magát, nem marad más hátra, mint az általános sztrájk kimondása. A miniszternél járt, de a nem fogadott küldöttség már a miniszteri elő-szobában kijelentette, hogy most már egyáltalában nem állnak szóba a miniszterrel és teg-nap este kilenc órakor a Centrului Studentesc-ben tartott ülésükön — a „Cuvantul” szerint — elhatározták, hogy a sztrájkot kimondják és ezt pár napon belül keresztül is viszik.

Ezzel szemben a bukaresti lapok és közöt-tük a kormány hivatalos lapja, a „Viitorul” is megállapítja, hogy általános diáksztrájkról szó sem lehet, — azon egyszerű oknál fogva, mert a diákság józan többsége nem akar sztrájkolni, hanem tanulni akar, vizsgáit le akarja tenni.

Pangrati dr., a bukaresti egyetem rektora, kijelentette, hogy meggyőződése szerint a sztrájk nem fog sikerülni, mert a többség ellene foglal állást, sőt az a küldöttség, amely a miniszterrel beszélni akart, a diákságnak csak egy kis, turbulens töredékét képviseli. A rektor nem is látja szükségesnek az egyetemi tanács előzetes összehívását, mert kizárt dolognak tartja a sztrájk sikerét.

Az egyetemeken nagy az izgatottság, azon-ban a vizsgák és a kurzusok rendben folynak. Az általános sztrájk hangulata csak a bukaresti orvosi fakultáson van meg, általában véve azon-ban kizárt dolognak tartják a sztrájk sikerét.

A hivatalos kormánykörök ennek dacára komolyan foglalkoznak azzal, hogy a diáksá-gnak azon elemei, amelyek eddig is a zavarokat előidéztek, kimondják az általános diáksztrájkot. Ebben az esetben a kormány el van ha-tározva arra, hogy a legnagyobb eréllyel lép fel, az összes vezetőket letartóztatja és azonnal

A letartóztatott miniszter bűnlajstroma

Kommunista képviselőt is vádolnak. Bauer volt kancellár hamisnak mondja az ellene emelt vádakot

(Berlin, február 14. Az Uj Kelet tudósítójától.) A sajtó most már nyilvánosságra hozta azokat a vádpontokat is, amelyek miatt Hoerlét letartóztatták. Mindenekelőtt azzal vádolják, hogy a Barmat-koncern egyik vállalatától, az „Amexima”-tól százhuszezer aranyárkát vett fel. Az ügyészség ebben megvesztegést lát. A postaügyi minisztérium ugyanis, amelynek akkoriban Hoefle volt a főnöke, az „Amexima”-nak ötmillió aranyárkát kölcsönzött posta-takarékpénztári pénzekből.

Dr. Hoefle 1920. februárjában dr. Bell kép-viselővel Lichterfeldén telket vett. Azonban Bell nemskára a saját részeseidését is átíratta dr. Hoeflére, 1924-ben dr. Hoefle százezer aranyárkányi jelzaloghitelt kebelezhetett be a telekre. A jelzaloghitelt a Michael-koncern folyósította a miniszternek, akitől viszont a márka stabilizálása után jelentékeny közpénze-ket kapott.

Dr. Hoefle a megszállott területek számára miniszterszései tudtán kívül kétfélmillió arany-árkát folyósított, amihez semmi joga nem volt. A nagy összeg széjjelosztásával a centrum-párthoz tartozó Lange-Hegermann képviselőt bízta meg, aki a pénzből legalább is kétfélmilliót arra fordított, hogy a támogatott vállalatok részvényeit magához váltotta.

Hoefle dacára, hogy több ízben és illetékes helyről figyelmeztetést kapott arra, hogy ne folyósítson az állam pénzéből a „Depositen és Handelsbank” javára milliós hiteleket, mégis állandóan folyósította a milliőket és még ma is ötvenezer aranyárkával tartozik e nevezett bank a postának. Hoefle ellen egyébként a sa-ját pártja is vádat emel. A nála talált feljegyzésekből ugyanis kiderült, hogy a párt számára nagyobb összegeket vett át, amelyeket azonban nem szolgáltatott be.

átadja a hadbírósnak, tekintettel arra, hogy Bukarestben még hadiállapot van.

Tegnap este különben nagyszabású diák-tüntetés készült, a diákoknak egy nagyobb tö-mege a Regina Maria-színházba akart behatolni. Már nagyobb tömeg gyűlt össze, amikor Nico-leanu tábornok rendeletére egy század csendőr lépett akcióba és a rendbontókat szétosztatta anélkül, hogy különösebb incidensre került volna sor. Az egyetemeken különben állandó csendőri szolgálat van és több század csendőr-ség áll készenlétben.

Az egyetemi hatóságok teljes eréllyel foly-tatják az eljárást azon diákok ellen, akik Reiner professzor ellen felléptek. Amint meg-irtuk, egy röpiratot adtak ki, amely Reiner személyével foglalkozott. Megállapítást nyert, hogy ennek a röpiratnak szerzője Simionescu és Danulescu diákok. Az egyetemi tanács hosz-szabb kommunikét adott ki, amely közli a Ma-rinescu Svatina dr. egyetemi aszisztens elleniv izs-gálat eredményét. Az aszisztens maga is beis-merte, hogy bár a memorandumot nem írta alá, valamennyi tárgyaláson ő is részt vett. Az egyetemi tanács erre végérvényesen eltávo-lította állásából. Ugyancsak kizárták az összes romániai egyeteméről Danulescu közvetlen doktorátusa előtt álló diákok. Az orvostanhal-gatók egyesületének bizottságát végleg felosz-latták és ugyancsak véglegesítették Rosu diák-nak kizárását és pedig megerősítésül már a múlt év júniusában hozott határozatnak, amely már akkor kizárta az egyetemről.

Jasiban nyugalom van. A bíróság meghozta az ítéletet a Keresztény Diákok Egyesületének vezetői ellen, akik tudvalevőleg megfenyeget-ték a jasi egyetem rektorát. A diákok közül kettőt tizenöt nap, egyet tiznap fogházra ítélték.

Corneliu Codreanul, aki Manciu prefektust megölte, ma szállították át a focsani törvény-szék fogházába. Perének tárgyalása március elsején lesz a focsani esküdtbírósg előtt.

Az esti órákban telefonon jelenté bukaresti tudósítónk, hogy a központi diákszövetség elvben ugyan kimondotta a sztrájkot, de a határozat fogantatása előtt bevárják a diákszervezetek határozatát.

és több esetben arra esküt tegyenek. Minést keltett a nem-ek kancellár azonnal-ések tartalmát nem-laposan meg fogja-erejével azon lesz, nek ne legyenek ha-a helyzet az, hogy-ággal megállapítani, szóló jelentések iga-nyak nincs oka arra, al ez ügyben lépése-

vezete

ka szolgálatában

lgál, ha hatalmon van, és helyette áldozatul

eten kívül volt még álló tanács is, amely-ásai voltak. E kolle-Tellmann, Pieck és almár voltak.

azonban a párt ellen-rokatörök „elintézésé”-itása szintén a cseka-Ernst nevű kommu-szerinti nevekre.

gy a terroriszervezet-zott, amelyeket egy-dott át neki. Elfoga-lakatosnak a házázt elrekvirálta a hatóság, össze-esett és azonnal meghalt. Kádár Sándor lakása nem is annyira lakás, mint egy nyárikonyha volt (így tünteti fel a lakáshivatal leirata is) s egyéb híjján ebbe huzódott meg feleségével és két éves gyerme-kével. Mikor azonban beálltak a hidegek, a gyer-mek miatt itt többé nem lehetett lakni. A gyenge kis szervezetet ugyanis megtámadta az ajtón, abla-con keresztül szakadatlanul beszivárgó hideg, köhé-cselni kezdett s a doktor tanácsára el kellett vinni onnan. A szerencsétlen házaspár csak apjánál, az öreg Kuglernél huzódhatott meg, azt gondolva, hogy a hideg elmultával majd visszamennék a nyári-konyhába. Közben azonban egy ur kiszimatolta, hogy a lakás üresen áll, felment a prefekturára, ahol a tegnap — mint az irat is igazolja — ki-utalták neki a lakást és Kádár Sándor kezébe kapta az iratot, hogy huszonegy óra alatt a lakás-ból szedje ki cökmökjait. A szegény ember magán-kívül futott fűhöz, fához, annál is inkább, mert az az eset is előállhatott, hogy apósánál sem türi meg családját tovább a ház tulajdonosa. Azonban min-denütt rideg, elutasító választ kapott. Mikor haza-érkezett az eredménytelenség hírével, apósát ez annyira lesújtotta, hogy éjjel négy órakor már halott volt.

ellen

tisztviselőnek, aki leg-mál, épp úgy négy hó-ha tíz éve van ugyan-két félre kötelező és-b feleidőre lehet redu-ty, hogy a felmondásban tud magának keresni, hatja el és amennyiben fizetésének kétszeresét a mindaddig, míg fel-ény tehát teljesen fi-a felmondási idő álta-unkást védi a munka-kérdésben reciprocitás

ek az a része, amely-alkozik. Eszerint a be-selőnek legfeljebb két-a a szerződése magától-g számos olyan rend-el-szerzett jogot érint és ezreit ezzel az anti-tája egy régi, korláto-ernek.

adja: „Nagyon sokat a régi krónikákat, leg-iz utóbbi a rabival-ánl inkább még belső-zen különös érzések-átlapozom a szomorú-anulság nagy érzéseit-ésidő történelem szel-filatkozik meg előttem, hogy e szellemi fel-ára lesz.”

bécsi komponista le-kortársai zenési izlése-november közepéről, írja: „Az ember nem-ahol Mozart, Haydn-élték és működtek. s. Ma már senki más-zarttól, nem játszanak-mindekre alkalmasak-ülésre.

eleim kívül ott van a-ereceg harminc levele-onban ennél is érde-ig ki nem adott le-világrírásban látjuk a-entleman bontakozik-et 1869. szeptember-t. Az öreg ur ezeket-keves kézírását, ne-

Mit kell tudni az adókirovásokról

Cluj-Kolozsvár, február 14. E hó tizenhatodikán kezdődnek az adótárgyalások és ezért a multakon okulva felhívjuk az adózók figyelmét a következőkre:

Mindenekelőtt meg kell állapítsuk azt, hogy ha a bizottság nagyobb adót rétt ki valakire, mint amennyire az illető számított, akkor a bizottság nagyobb forgalmat vagy nyereséget, esetleg kevesebb kiadásokat számított, mint amennyi valóban volt, vagy pedig nem vette tekintetbe a terheket és a családtagok számát. Végül lehetséges, hogy a foglalkozás minőségét állapította meg helytelenül az adókirovóbizottság, a bizonyítékok hiánya vagy hiányossága miatt.

A nagykereskedők és ipari vállalatok rendszeresen vezetett könyveikkel és mérlegükkel bizonyíthatnak és ezek a pótdókkal együtt a tiszta jövedelem tizenhat százalékát fizetik, mint vállalati adót.

Nehezebb a helyzetük azoknak, akik nem vezetnek rendszeres könyveket. Ezek közül a kereskedő, bármily kis forgalmu üzlete is volna, mégis tizenhat százalék adót fizet, viszont a tisztán ipari vállalat csak tizenöt százalékot.

Tisztán ipari vállalat alatt érteni kell a törvény végrehajtására vonatkozó utasítások szerint azon ipari vállalatokat, amelyek:

a) csak anyagok előállításával és fel- vagy átdolgozásával, továbbá az előállított termékeinek bármily helyen való eladásával foglalkoznak;

b) amelyek szorosan vett vállalat-jellegűek, mint például: gyárak, üzemek stb.

Ha a vállalat idegen termékeket is elad, akkor már tizenhatszázalékos, viszont ha nem gyári jellegű, hanem kézimunkási, még ha bolthelyisége is van, csak tizenkétszázalékos adó alá esik. Utóbbira példa: egy asztalos, vagy szabómester, aki több segéddel dolgozik és bolthelyiségében árusítja iparának termékeit. Mindenekelőtt tehát, tisztában kell lennie az adózónak, hogy melyik osztályba tartozik, hogy ennek alapján követelhesse a megfelelő levonásokat és a helyes százalék alkalmazását, továbbá hogy ne röhassák reá ki a rentabilitási adót, amely csak bizonyos nagyobb jövedelemmel és pedig táblázat szerint alkalmazható és egy igen tekintélyes pótléka az adónak.

A nyersbevétel tekintetbe vételéhez igyekezni kell elfogadtatni a forgalmi adókirovny alapján elkészített hiteles kimutatást.

Ebből levonásba hozandók a vállalat saját költségei és pedig: 1. az ingatlan bére, vagy ha sajátja, akkor annyit, amennyi a házbéradónál lett megállapítva, 2. a tisztviselők fizetési és járulékai, 3. a kölcsönvett tőkék kamatai, 4. az átalakított nyersanyagok ára, 5. az ingatlanok árából amortizálás címén évenként öt százalék, a gyártelepeknél felemlíthető nyolc, az ingatlan berendezéseknél tizenöt százalékig, 6. a berendezések bére, 7. a befektetett tőke amortizációja, ha a termelés csak meghatározott időre van engedélyezve, 8. a tisztviselők javára befizetett nyugdíj- és segélyjárandóságok, 9. különböző költségek, kivéve a vállalati adót, amely nem vonható le.

A globális adónál, amely csak tizezer lején felüli évi jövedelem után, táblázat szerint, lesz kiróva, levonatnak a jövedelemből: az elemi adók, a kölcsönök után fizetett kamatok, ha az elemi adóknál még nem lettek levonva; az adózó által fizetendő járulékok, a mult évi veszteség, művelődési és jóléti adományok, — ha tárgyi adóknál nem lettek levonva — és a családi fentartás terhei, amelyek házassági és születési anyakönyvi kivonattal bizonyítandók.

Dr. Harnik Mór

— Palesztinai levelek az Uj Kelet kiadóhivatalában. Stotter Aladár ur a napokban érkezett vissza palesztinai utjáról és a következő leveleket hozta magával Palesztinából, amelyeket kiadóhivatalunkban vehetik át a címzettek: Salamon Emil Kádár-utca 3., Steiermann Zoltán Melissa cukorgyár, Hirsch Lázár sakter zsidótemplom udvar, Edelstein Piri Bem-utca 5., Schwartz Izsák Str. G. Thomas 19., Deutsch Géza Strada Paris 4., Bíró Ármán Ferenc József-ut 104., Hirsch Béla Földész-utca 3., Rosenberg Ferenc Strada Cernauti 1. és Braun József Piata Cuza Voda 5.

Ha művészi kivitelű fa-, vas- vagy réz-butort, zongorát

akar venni, ne sajnálja az utat Marosvásárhelyre és SZÉKELY É. RÉTI ERDÉLYRÉSZI BUTORGYÁR RÉSZV. TÁRS. butortermeit, asztalosok furnírzsúrgóit legelőcsöbben itt szerkeztetik be

Huszonegy gyermeke van a trebitschi tömeggyilkosnak

Dvorcsek felesége is aktív részt vett a gyilkosságokban

(Prága, február 14. Az Uj Kelet tudósítójától.) A trebitschi tömeggyilkosságok ügyében a hatóságok mindent megtesznek a borzalmas bűnügy kiderítésére. Dvoracsek a mai napon átkísérték Iglauba, az ottani törvényszék fogházába. A tőpörödött, vizenyős szemű, vörösorrú ember napról-napra megváltoztatja vallomását, azonban a bűnlejek és cinkosai vallomása mindjobban igazolják, hogy a gyilkosságok értelmi szerzője Dvoracsek volt, illetőleg felesége, Anna, aki tizenkét gyermeket hozott világra. Dvoracsek maga nagy szoknyavadász volt és törvényes tizenkét gyermekén kívül kilenek természetes apja.

A megtalált Politzky testvérek meggyilkolásán kívül most már tagadja a hat Lengyelországból menekült zsidó lemezárását. A hatóságok azonban meg vannak győződve Dvoracsek bűnösségéről és most már óriási apparátussal dolgoznak a város mentén elhaladó paták és malomárok kikutatásán. Tegnap óta utászkatonákat is igénybe vettek ebből a célból és lehetséges, hogy a közeli napokban a szerencsétlen áldozatok holttestét is kifogják a vízből.

Egy újabb terhelő tanu Dvoracseknek ellen az öreg Fejta János, aki beismerte, hogy a Pulitzky testvérek meggyilkolásánál segédkezett, azonban a fiúk gyilkosa nem Dvoracsek volt, hanem az, asszony. Dvoracseknek maga emelt fejszét Politzky Mátyásra.

A robusztus erős asszony egyelőre tagad. Nem ismeri be azt sem, hogy jelen lett volna a Politzky fiúk meggyilkolásánál.

Fellázadt egy jugoszláviai sváb község

A jugoszláv választási terror véres epilógusa

(Timisoara-Temesvár, február 14. Az Uj Kelet tudósítójától.) Néhány nappal ezelőtt beszámolt az Uj Kelet arról, hogy Jugoszláviában a megejtett képviselőválasztások során egyes helyeken súlyos összetüzközésre került sor a választók és a hatóság emberei között. Jellemző arra a féktelen terrorra és visszaélésre, melyet a hatóságok fejtek ki a Pasic-párti képviselők érdekében az alábbi eset, amely Párdány községben, a Romániától Jugoszláviához csatolt helységben játszódott le és amely véres összetüzközésre adott alkalmat.

Az összetüzközés provokálója a község Petrovics nevű jegyzője volt, akit a községben többséget alkotó sváb lakosság urnalopással gyanúsított, mert a mintegy négyszáz tagból álló németajku lakosság a Pasic-párti képviselő ellenjelöltjére adta le szavazatát és ennek dacára a szavazó cédulák összeolvasásánál csupán 79 szavazat esett a svábok jelöltjére. Amikor Petrovics jegyzőtől a visszaélésre vonatkozó felvilágosítást kértek, megtagadott minden felvilágosítást, sőt olyan módon támadt a kérdezősködőkre, amely méltán felháborította a németnyelvű lakosságot. Amikor a svábok ezért zugolódni

kezdték, a jegyző az ellenszoportból mintegy husz embert vett maga mellé, akikkel együtt bejárta a falut és a svábok házának ablakát sorra betörte. A svábok a jegyző terrorjának ellensúlyozására rögtönzött értekezletet tartottak, amelyen kisebb bizottságot választottak, amely bizottság aztán felkereste a jegyzőt és közölte az értekezlet határozatát, amely szerint követelik, hogy a jegyző hat órán belül hagyja el a falut, különben a következményekért nem vállalnak felelősséget.

A jegyző szorongatott helyzetében felsőbb hatóságokhoz, a modosi járás szolgabírójához fordult segítségért, aki nagyobbszámú rendőrséget és katonaságot küldött a faluba, a rend helyreállítására. Míg a kiküldött rendőrség és katonaság utban volt a falu felé, a jegyző hívei és a sváb lakosság között véres verekedés támadt. Az összetüzközés során mindkét részről lövöldözések támadtak, úgy, hogy formális harc keletkezett a két csoport között.

A vizsgálat eddigi eredményei következtében eddig harminc párdányi német polgárt vettek őrizetbe, akik beismerték, hogy résztvettek a verekezésben.

Kedvező befejezés előtt a Fränkel-féle kényszeregyezés

Érdekes jogi precedens a kényszeregyezés során

(Cluj-Kolozsvár, február 14. Az Uj Kelet tudósítójától.) Kolozsvári jogászörökben nagy érdeklődéssel tekintenek az elé a jogügyi döntés elé, melyet a törvényszéknek már a közeli napokban kell meghozni a Fränkel Mór-féle kényszeregyezési ügyben. Mint ismeretes, Fränkel tavaly áprilisban kényszeregyezési eljárás megindítását kérte maga ellen a törvényszéknél és mintegy negyvenötmillió lej passziva mellett százszázalékos egyezséget ajánlott fel hitelezőinek. Így a kényszeregyezési kérelem inkább csak moratórium-kérés volt, melyre azért volt szüksége Fränkelnek, mert a tulajdonát képező és nagy értékkel bíró babcai és kornei erdőket a kormány kisajátítás céljából lefoglaltatta. Természetesen a kormány által folyamatba tett erőszakos és minden jogi alapot nélkülöző erdőlefoglalás válságos helyzetbe sodorta az egyébként vagyonilag jól szituált Fränkel-céget, uyhogy ügyeinek szanálásáig kénytelen volt moratóriumot kérni hitelezőitől.

A kényszeregyezési tárgyalás során, azonban a hitelezők többsége nem fogadta el a felajánlott feltételeket és így a törvényszék egyes tanácsa dr. Anca bíró, megszüntette a kényszeregyezési eljárást. A törvényszék végzése ellen Fränkel felebezéssel élt, de a Tábla, miután beigazoltak találta azt a körülményt, hogy az egyezséghez szükséges kétharmad többség a kényszeregyezési tárgyalás során nem lett biztosítva, jóváhagyta a törvényszék határozatát és az eljárást másodfokon is megszüntette. A táblai végzés után, a vonatkozó törvények értelmében a kényszeregyezési eljárás megszünt és utána csődmegnyitás következik.

Az ügyben közben fordulat állott be amennyiben a kényszeregyezési eljárás nyomata alatt a kormány feloldotta a zár alá vett Fränkel-féle erdőket és így az adós abba a helyzetbe került, hogy hitelezőit kielégíthette, illetőleg követeléseikre teljes biztosítékot nyújthatott. Ez meg is történt. Frän-

kel részben kielégítette hitelezőit, részben pedig olyan biztosítékot bocsátott rendelkezésükre, amely követeléseiket teljes egészében és minden kétséget kizáróan fedezi. A hitelezőkkel történt megállapodás után Fränkel, jogi képviselője, dr. Fischer József ügyvéd útján kérvényt adott be a törvényszékhez, amelyben arra való hivatkozással, hogy időközben összes hitelezőivel kiegyezett, kérte a törvényszéktől, hogy a csőd megnyitását álljon el. Hasonló értelemű kérelem fordultak a törvényszékhez az összes hitelezők is, akik a csőd megnyitására vonatkozó kérésüket visszavonták, miután adósukkal megtörtént a teljes kiegyezés. Ugy Fränkelnek, mint a hitelezőknek erre vonatkozó beadványa jelenleg a törvényszéknél, dr. Anca bírónál van, aki a kérdésben dönteni fog.

Jogászörökben feszült érdeklődéssel várják az ügyre vonatkozó törvényszéki döntést, mert a kényszeregyezési rendelkezések nem intézkednek az ilyen kivételes esetekre, amikor az adós a kényszeregyezési eljárás beszüntetése után, illetőleg a csődmegnyitás előtt egyezik meg.

Általában az a vélemény alakult ki, hogy a törvényszék határozata a Fränkel-féle csődmegnyitás kérdésben nem lehet elutasító, mert az ilyen döntés nem egyezne a törvény szellemével, amely a kényszeregyezés és csődeljárás során egy a hitelezők, mint az adós érdekeit kívánja megvédeni. Ez esetben pedig a csődmegnyitás egyenesen a hitelezők kárára történne. Ettől eltekintve, a csődöt azért sem lehet megnyitni, mert az alapfeltételek hiányoznak, vagyis a jelen esetben nincsen egy hitelező sem. Ezen kívül pedig minden hitelező hozzájárult a csődeljárás elvetéséhez és a jelen esetben a csődmegnyitás kifejezetten a hitelezők akarata ellen történne és ezáltal egy a hitelezőknek, mint az adósok óriási kárt okozna. Eppen ezért jogászörökben kedvező döntést várnak.

Az Uj Kelet az eság napila Szerkesztők: G. Feielős szerkeszt Az Uj Kelet cikk megjelölés Eüfizetési árak 240 lei, fél

Ma egy oly nünk, aki vérsé zánk és aki me

Vasárnap 5685 Sövat 21 1925 február 15

Hétfő 5865 Sövat 22 1925 február 16

vallás és az egy más vallás mag lalta le az „egy a keresztény örök kárhozat é nem keresztény lekezetek külön vallják egyedül dogma szerint nem üdvözülhet latos és ősi zsid diké kol hauma habbá“, — ami annyit jelent: „bereinek része v Nem idejét mulo getése ez: ezek mellé állitva, na nemzsidó ethika tetlen nivökülön beri zsidó ethika hódolatra azok tölölna — és töb röl éppen az idé kezünk meg a m Lessing. Ma van nagy keresztény meghalt. 1835 fe egyike a legnagyobb történetében.

De munkásság amellyel halhatat zsidó néperirta. formájában szinpa sikraszállás és lá milicsi létjogosults maga nem avult darabja lesz a et irányát, a mondan érezzük. Mert az, ban mond, az neu asszimilációs felfo amilyen gerinctel milicsiós teoria eg bekérezkedés, be közösségbe), anny szép, ámbar hogy — egy nemzsidó ő befogadásra tár, Lessing humanist ilő, a Bölcis Nánth pont: de igaz sziv ban igaz embernek halottas emlékére hittélt: „minden van a tulvilági üd a mi szerető mege

— Enyhitő tá a kolozsvári törvény tetést mért Rosian volt vádolva, hogy szörmeüzletből mint gallérokat emelt el. kedőnek akarta elad rendőrségen, amelye is tartóztatta az Ast folytán a táblához k tartott tárgyalásán a rogház büntetésre vált

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánági zsidóság napilapja
 Szerkesztők: Giszkalay János és dr. Marton Ernő
 Felelős szerkesztő Dr. Marton Ernő
 Az Uj Kelet cikkeinek utánnyomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.
 Előfizetési árak: Egy hónapra 85 lei, negyedévre 240 lei, félévre 460 lei, egész évre 830 lei.

A mai naptár

Ma egy olyan emberről kell megemlékeznünk, aki vérség szerint nem tartozik mihozánk és aki mégis örökké emlékeztet és örökre szeretett tette a nevé és emlékét a zsidó nép körében. A zsidó etikának, sőt a tételes zsidó vallásnak egyik sarkalatos alapelve, hogy az embert nem a faji vagy hitbeli hovatartozandósága szerint, hanem emberisége alapján kell megítélni. Ez az a hatalmas etikai különbség, amely a zsidó

vallás és az egyéb vallások között van. Minden más vallás magának, és kizáróan magának foglalta le az „egyedül üdvözítő” tudományát és a keresztény vallások szerint mindenkinek örök kárhozát és tulvilági pokol a része, aki nem keresztény. Sőt, az egyes keresztény felekezetek külön-külön is csak saját magukét vallják egyedül üdvözítő hitnek és a katolikus dogma szerint például a református hitiek nem üdvözülhetnek. Ezzel szemben a sarkalatos és ősi zsidó hittétel így hangzik: „Cad-diké kol haummót jés lahem chélek baolam habbá”, — ami szó szerint való fordításban annyit jelent: „Minden nép (vallás) igaz emberének része van a tulvilági üdvösségben.” Nem idejét mulott vallási dogmák fölös teszegetése ez: ezek a vallási dogmák, így egymásmellé állítva, nagyszerűen mutatják a zsidó és nemzsidó etika közötti nagy, szinte mérhetetlen nyílváltságot. Ez a mélyreható ember- és zsidó etika sokakat készítetett már igaz hódolatra azok közül is, akik távol állottak tőlünk — és többek között azt a férfit is, akitől éppen az idézett hittételünk alapján emlékezünk meg a mai napon: Efraim Gotthold Lessing. Ma van évfordulója annak, hogy ez a nagy keresztény humanista, tudós és költő meghalt. 1835 február 15-én. Lessing neve egyike a legnagyobbaknak a német nép kulturtörténetében.

De munkásságának legjavát, azt a művét, amellyel halhatatlanná lett, azt nekünk, értünk, zsidó népet írta. A „Bölcs Nánán” az a mű, formájában szinpadalkotás, lényegében hatalmas sikraszállás és lánzsátórés a zsidó nép erkölcsi létjogosultsága mellett. Igaz! A dráma maga nem avult el és még sokáig műsordarabja lesz a európai szinpadnak, holott az irányát, a mondanivalóját ma már túlhaladottnak érezzük. Mert az, amit Lessing a Bölcs Nánánban mond, az nem egyéb, mint az aufklériszt, asszimilációs felfogása a zsidókérdésnek. De amilyen gerinctelen és visszataszító az asszimilációs teória egy zsidó száján, (mert hiszen bekérezkedés, betolakodás egy idegen nép közösségbe), annyira becsületes és romantikusan szép, amíg hogy távolálló minden realitástól, — egy nemzsidó világfelfogásában, mert hiszen ő befogadóra tárja meg magát és adni kíván. Lessing humanista ideálját meghazudolta az illó, a Bölcs Nánán ma már túlhaladott álláspont: de igaz szívvvel gondolta és elgondolásában igaz embernek mutatkozott. Ezért idéztük halottas emlékére az ősi, sarkalatos zsidó hittételt: „minden nép igaz emberének része van a tulvilági üdvösségben.” — és része van a mi szerető megemlékezésünkben. (g. j.)

Enyhítő táblai ítélet. A múlt hónapban a kolozsvári törvényszék két és fél évi fegyházbüntetést mért Rosian Gligor zsebmetszőre, aki azzal volt vádolva, hogy a Mártonffy és Deutsch-féle szörmeüzletből mintegy tízezer lej értékű prémgallérokat emelt el. A szörmeüzlet egy másik kereskedőnek akarta eladni, aki azonnal jelentést tett a rendőrségen, amelynek néhány detektívje azonnal le is tartóztatta az Astoriában lakó tolvajt. Fenebbitvel folytán a táblához került az ügy, amely e napokban tartott tárgyalásán a törvényszék ítéletét egy évi fegyház büntetésre változtatta. Az elítélt megnyugodott.

Románia részt vesz az utódállamok bécsi konferenciáján. Bukarestből jelentik: A kormány — az eddigi jelentésekkel ellentétben — részt fog venni a március elsején Bécsben kezdődő utódállamok konferenciáján, ahol a háboruban elszakmányolt anyagok visszaadásáról lesz szó. Németországgal azonban aligha kerül tárgyalásra a dolog, noha a konferencián a németek is résztvesznek, miután a német kormány a Dawes-tervre hivatkozva, másféle fizetést nem akar teljesíteni.

A népszövetségi ligák kisebbségi bizottsága a kisebbségi jogok általánosításáért. Brüsszélből jelentik: A népszövetségi ligák egyesületének kisebbségi bizottsága határozati javaslatot fogadott el, amelyben kívánja a kisebbségi jogok általánosítását az 1919. évi békeszerződések alapján, liberálisabb szellemben interpretálva. A legközelebbi kongresszus Varsóban lesz a jövő nyáron.

A jugoszlávai ellenzék visszautasítja Pasic bomlasztó kísérleteit. Belgrádból jelentik: Politikai körök szerint Pasic kolaborációt akar létrehozni az ellenzék egy részével. Ezért nagy kocessziókra határozta el magát, hajlandó a Pribicevics-frakciót a kormányból kirekeszteni és felajánlja a kooperációt a Dawidovics-csoportnak a régi Szerbiából, Spahoboszniai és Korosec szlovén pártjainak. Ezenkívül Horvátországnak széleskörű autonómiát engedélyez. Mindezeket kívül a most választott parlamentet is kész őszel feloszlatni és új szabadválasztásokat tartani. Pasic ezzel szemben csak azt kívánja, hogy Radics pártját rekeszék ki az ellenzéki blokkból. Az ellenzéki sajtó hangsúlyozza, hogy Pasic kísérlete nagyon átlátszóak és csak az ellenzék egységének megtörésére irányulnak, de ez nem fog sikerülni.

Minden vonalon életbe lép Ausztriában a shilling-számitás. Bécsből jelentik: A postával és postatakarékpénztárral egyidejűleg az osztrák vasutakon is március 1-től kezdődőleg életbe lép a shilling-számitás.

Nyit utcan lelöttek egy bolgár képviselőt. Szófiából jelentik: Milef kormányparti képviselőt tegnap este az egyik utcán három ember közvetlen közelről lelötötte. A merénylők tettük végrehajtása után elmenekültek. Ugy hiszik, hogy a merénylők bolsevista ügynökök voltak.

Pestisjárvány Oroszországban. Moszkvából jelentik: Szovjetország területén nagy pestisjárvány dühög. Az astracháni kormányzó-ságában tizennégyezren haltak meg. A többi helyeken is sok ezerre rug a hallottak száma.

Betörés a malom-utcai zsidó templomba. Az elmúltj szakián a Malom-utca 18. sz. alatti zsidó templomban ismeretlen betörők jártak, akik a templomban elhelyezett perselyekből 30.000 lejt vittek el. A betörők az egyes adományszekrények kulcsait is kilopták s ezekkel nyitották fel a pénz tartalmazó szekrényeket. Az ismeretlen betörők ellen a rendőrség megindította a nyomozást.

A plakátkiragasztás új rendeje Kolozsváron. Felkérteünk az alábbi sorok közlésére: A közönség tudomására hozzuk, hogy Kolozsvár város területére a plakátkiragasztási hivatal ezután a Román Ujságíró Szindikátusnál van, Piata Unirii 29. I. emelet. A Szindikátus vizuma nélkül semmiféle hirdeményt nem lehet kiragasztani. Hivatalos órák 9-12 és 3-6-ig.

Az i nappal vámör, éjjel pedig betörő. Az elmúlt hónap tizenhatodikán ismeretlen tettes alkulecsal betört Szénási borkereskedőhöz és onnan mintegy huszonöt ezer lej értékű ruhát lopott el. A kolozsvári rendőrség néhány detektívje, köztük Meneu és Fatu, azonnal bevezették a nyomozást, melynek eredményeképpen a tettest letartóztatták Kovács Mihály notárius betörő személyében. Bevallotta a lopást s vallatása közben kiderült, hogy Magyarországról szökött át. Az utóbb időben a vámonséghez sikerült bejutnia. Átadták az ügyészségnek. A lopott dolgok értéke körülbelül huszonöt ezer lej.

Jugoszláviában bezárják a kisebbségi iskolákat. Belgrádból jelentik: Pribicevics disszidens demokrata kultuszminiszter lapja, a „Rjecs” azt a hirt közli, hogy a kultuszminiszter azonnal beszünteti a német gimnáziumok párhuzamos osztályait, Ujvidéken és Pancsován pedig a magyar-német iskolák működését. A lap szerint a betiltásnak oka az, hogy Délausztriában és Nyugatmagyarországon hasonlóképpen cselekedtek a horvát-szlovén iskolákkal. A lap szerint nemsokára sor kerül az összes magyar iskolák bezárására.

Akinek megszökött a gyermeke. Vrabel Lajos kolozsvári mészáros jelentést tett a rendőrségen, hogy tizenkilenc éves fia, Vrabel András, egy szomszédleánnyal, Fekete Ilonkával megszökött a szülői háztól. Hogy azonban utiköltésben hiányt ne szenvedjen, magával vitt egy aranyláncot, egy tizkoronás aranyat és több értékes ékszert több ezer lej értékben. A rendőrség bevezette a nyomozást.

Polonyi Dezsőt két hónapi fogházra ítélték. Budapestről jelentik: A magyarországi nemzetgyűlési választások idején Polonyi Dezső Miskolcon lépett fel képviselőjelöltnek, ahol egyik programbeszédjében azzal vádolta ellenjelöltjét, Schandl Károly államtitkárt, hogy illegitim pénzeket használt fel a választási küzdelemre. Schandl államtitkár büntügyi eljárást indított Polonyi Dezső ellen, akit ma vont felelősségre a budapesti törvényszék. A tanúhallgatás után a bíróság beigazoltak látta a vádat és Polonyi Dezsőt kéthónapi fogházra ítélte.

Egy nagy festőművész jubileuma. Csók István, az európai hírű magyar festőművész most lett hatvanéves. Ez alkalommal a társadalmi és művészeti körök hivatalosan üdvözölték az agy művészt.

A prágai zavargások kára. Prágából jelentik: A zavargások után a kormány azonnal elrendelte azoknak a károknak a bejelentését, amelyek a tegnapi zavargásokból keletkeztek. Eddigi megállapítások szerint a kár egy negyedmillió csechkoronára rug. Az a tüntető, aki az első lövést tette, letartóztatásban van. Az elfogottak közül huszat átkísértek a büntetőbíróshoz, kettőt a rendőrség azonnal pénzbüntetéssel sújtott, hatot elbocsátottak, az eljárás azonban megindult ellenük. A bíróságokhoz átkísért tüntetők ellen idegen vagyon megrongálása és a köztársasági rendtörvény elleni kihágás miatt emelnek vádat. A kommunista képviselők a letartóztatottak szabadonbocsátása ügyében interveniáltak. A kommunista párt végrehajtóbizottsága vasárnapra újabb nagygyűlést hirdetett.

* Aki Purgót vesz eredeti dobozban, biztosan megkönnyebbül.
 * Ne féljen! Hyperol-lal készítse szájvizét, megvédi fertőző betegségektől, torokfájástól. Kapható minden gyógyszerárban és drogueráriában.

Kényelmes tartós munkát készít

KOHÁNYI
karpitos
Str. 6. Baritún (Malom-u.) 12

Nagy

harisnyavásár

mélyen leszállított árakkal.

K ötött harisnya minden színben	lei 25
F lohr-harisnya minden színben	lei 53
M uszlin harisnya divat színben	lei 69
C érna-muszlin minden színben	lei 98
S elyemfátyol harisnyák minden színben	lei 125

BLATT

FÖTÉR 13

Bécskönyvtárban és kőitáratokban óriási választék!
 A legjobb harisnyák csak BLATT-nál kaphatók!

KÖZGAZDASÁG

Csehszlovákiában rendezik a valutakövetelések elévülésének kérdését

A rendezés a valutaszérválasztás előtti időből származó követelésekre vonatkozik

(Prága, február 14. Az Uj Kelet tudósítójától.) A csehszlovák kormány a parlament elé törvényjavaslatot terjesztett, amely bizonyos valutakövetelésekre nézve az elévülési határidőket rendezi és ebben a vonatkozásban különösen azokat a követeléseket veszi tekintetbe, amelyek a valutaszérválasztás előtt oly adós ellen keletkeztek, akinek rendes székhelye ezen időpontban a volt osztrák-magyar monarchia területén ugyan, de Csehszlovákián kívül volt.

A törvényjavaslat szerint ezen követelések elévülését, 1918 október 28-ától kezdve, határozatlan időre felfüggesztik, még pedig oly időpontig, melyet a kormány rendeleti uton fog megállapítani. Ilyen valutaperekben tehát a törvényjavaslat szerint az elévülés kifogása nem hozható fel, vagyis ez a rendelkezés azokat a hitelezőket védi, akiknek követelése a rendes jog szerint 1918 október 28-ika után az új törvény életbelépéséig elévültek volna. Az elévülés a legtöbb valutapernél leginkább a három évnél hosszabb idő alatt felgyülemlett hátralékos kamatokra állott be.

Bizonyos, hogy az utódállamok polgárai el-

† Csökkent a magyar kereskedelmi indexszám. Budapestről jelentik: A magyar nagykereskedelmi indexszámok januári hivatalos átalakulásáról a következő számokat tették közzé: A kereskedelmi indexszám 17 százalékos visszaesést mutat, ami megfelel a novemberi szintnek. A gabonafélék átlag 20 százalékkal emelkedtek, egyéb élelmiszerek 15 százalékkal olcsóbbodtak.

† Megkezdődnek az adókövetések. A kolozsvári pénzügyigazgatóságnál e hó 16-án, hétfőn kezdődnek meg az adókövetések. Az adókövetési tárgyalásoknál a város és a pénzügyigazgatóság delegátusain kívül kerületenként, a kereskedelmi- és iparkamara által delegált 20-20 tagból, sorshuzás útján megállapított tagok fognak résztvenni. Az I. kerületben lakó adófizetők adójának kivétele az I. kerületi adóhivatalnál, a II., III. és IV. kerületben lakóké a pénzügyigazgatóságnál, az V. és VI. kerületben lakóké pedig a városházudvarban fog megtörténni.

† A román hajósvállalatok kommercializálása. Bukarestből jelentik: Az ipari és kereskedelmi minisztériumban Constantinescu kereskedelmi miniszter elnöksége alatt legközelebb ülést tartanak, amelyen a román hajózási társaságok kommercializálásának kérdését fogják tárgyalni.

† Magyarországon szabaddá teszik a devizaforgalmat. Budapestről jelentik: Jól értesült körökben az a hír terjedt el, hogy április elsején Magyarországon az érvényben lévő deviza-rendelkezéseket teljesen felfüggesztik és a magyar korona stabilitása folytán újból teljesen felszabadítják a devizaforgalmat.

† Katonai ellenőrzés alá helyezték a temesvári malmokat. Temesvárról jelentik: A belügyminiszter rendelete alapján az összes temesvári malmokat katonai ellenőrzés alá helyezték. A kirendelt katonaság ellenőrzi, hogy bon nélkül a malmokból lisztet ne szállíthassanak s ezenkívül ellenőrzi a malmok őrését is.

† Kereskedők a Vadul Comercialért. Aradról jelentik: Az aradi üzletbélők a lakók szövettségével egyetértően elhatározták, hogy március 8-ára országos demonstrációt rendeznek Aradon a Vadul Comercial törvénybe iktatása érdekében. A két aradi szövettség átiratban for-

len a valuta szérválasztását megelőző időkből származó követeléseknek a mostani külföldön való érvényesítése — Románia szempontjából is — épp oly kockázatos, mint amilyen drága. Az utódállamok bíróságai egyébként — a lengyel bíróságoktól eltekintve — a valutakérdésben rendszerint a hitelezők hátrányára döntöttek a múltban és a felperesnek követelése kiengyenlítését rendszerint az alperes elértéktelenedett valutájában ítélték meg. Ilyenmü követeléseknek érvényesítése belföldi bíróságoknál pedig csak akkor ajánlatos, ha az adósnak belföldön megfelelő vagyona van, amely a tartozás fedezetéül szolgálhat.

Tekintettel arra, hogy a valuták szérválasztása idejéből származó követelések legtöbbször olyan természetű, hogy három éven belül elévülnek, a csehszlovák kormány ezeknek a követeléseknek az elévülési határidejét meghosszabbította, így legutóbb 1925 ápriliséig. Az új törvény a csehszlovák állam polgárainak a valuta szérválasztása idejéből származó követeléseit az utódállamok polgárai ellen véglegesen rendezni kívánja.

dult az összes erdélyi és bánáti kereskedelmi szervezetekhez, hogy ugyancsak március 8-án az összes városokban rendezzenek demonstrációt és memorandumban forduljanak a kormányhoz azzal a kéréssel, hogy addig is, míg a Vadul Comercial törvénybe iktatják, a kormány rendeletileg hosszabbítsa meg az üzletek bérszerződését, mert a jelenlegi gazdasági és kereskedelmi viszonyok között, amennyiben április elsején életbeléptetik az üzlethelyiségek szabad forgalmára vonatkozó rendeletet, a legnagyobb katasztrófát fogja előidézni. Mint legutóbbi számunkban jelentették, ugyancsak ebben a kérdésben tart e hó 15-én országos kongresszust a bukaresti Sfatul Negustoresc is.

† A Magyarországon lévő értékcímletek bejelentése. Nagyváradról jelentik: A nagyváradai pénzügyigazgatóság rendeletet adott ki, amely szerint a mai naptól számított tíz napon belül, vagyis február hó huszonötödikéig be kell adni a román-magyar pénzügyi egyezmény és a december harmadikán kibocsátott miniszteri rendeletben előírt és kellően felszerelt kérvényeket, a Magyarországon lévő letétértékcímletek hazahozatala érdekében. Az Uj Kelet február tizenharmadiki számában egyébként részletesen ismertettük, hogy milyen értékekre vonatkozik a román-magyar pénzügyi egyezmény és hogy milyen kellékekkel szerelendők fel az erre vonatkozó kérvények.

† Nemzetközi vas- és acélpia. Az Egyesült-Államokból a beérkezett jelentések nyugodt tendenciáról számolnak be és az árak szilárdak. Nem áll tehát az a korábbi feltevés, miszerint az amerikai konjunktúrának vége lenne, de ha nincs minden várakozást meghaladó üzlet, a kereslet jó és a vásárlás nem megy vissza. — Már az európai piacokon hanyatló irányzat kerekedett felül s a vételkedvő annyira tartózkodik, hogy árgyengülésben nyilvánul meg. Bár a vaspiac jövője nem kilátástalan, mégis úgy vélik, az európai piac még sokáig nem fog megerősödhetni. Nagyban hozzájárulnak ehhez a francia-német tárgyalások körüli bizonytalanságok, amelyek mindinkább bonyolódnak. Az angol piacon újra alacsony a jegyzés: öntöttvas 79 sh., ami annyit jelent, hogy már tíz év óta nem volt ily olcsó az öntöttvas. Más cikkben is hasonló árhanyatlás mutatkozik. — A francia piac tartózkodó és

az egyre emelkedő élelmiszerek a termelésben zavart fognak előidézni. Hematit 4.20 frank, rudvas 5.20 frank. A pénzpiac rosszabbodása is növeli a francia vasipar idegességét. — A belga piac hasonló szimptomákkal küzd, mint a francia, csupán félkészterményekben van élénkség. — A német piac is gyengül s az árak csökkennek. Így: rudvas 140, durvabádóg 150, finombádóg 230 aranyárka. Exportüzlet igen gyenge. — A csehszlovák piacon nincs ujság. A belföldi fogyasztás kielégítő, csupán a pénzpiac feszültsége miatt nem alakulhat élénkséggé. Exportban nincs javulás.

A mai valutapiac

A mai napon szilárduló tendencia mellett élénk volt a devizapiac forgalma. Az árfolyamok a következők: Osztrák korona 360-364, magyar korona 370-375, cseh korona 5.78-5.82, francia frank 10.40-10.45, svájci frank 37.20-38.00, dollár 196.00-197.00, angol font 941-943, olasz lira 8.15-8.20.

Valutapiac február 14-én:

Bukarest. Devizák: Páris 1042.00, Berlin —, London 941.00, Newyork 196.50, Róma 815.00, Zürich 38.00, Bécs 27.50, Prága 581.

Bukarest. Valuták: Napoleon 735.00, márká 45.00, leva 132, török lira 102, font sterling 925, francia frank 10.75, svájci frank 37.00, olasz lira 815, drachma 320.00, dinár 300.00, dollár 194.50, lengyel marka 36.00, osztrák korona 28.00, magyar korona 26.00, cseh korona 565.

Zürich. Nyitás-Zárlat: Berlin 123.56-123.62, Amsterdam 208.75-208.75, Newyork 519.25-519.12, London 2478.00-2478.00, Páris 3725.00-2700.00, Milánó 2137.50-2132.50, Prága 1537.50-1537.50, Budapest 72.00-72.00, Belgrád 847.50-847.50, Bukarest 265.00-265.00, Varsó 99.75-100.00, Bécs 73.15-73.15.

Párisi tőzsde: Bukarest 975.00, Zürich 369.00.

Eau de Cologne

Kapható minden szakszavágó üzletben.

A Bankszindikátus bevezeti a revíziót.

A jelzálogos hitelezők ügye.

Tótisz Rezső nyilatkozik az iparvállalatok aranykölcsönéről, 2 milliárdos új emisszió.

A magyar földgáz vagyonának konfiskálása.

Román-német gazdasági háború.

Akció az 50%-os fuvardíjtöbblet eltörléséért.

Kimutatás készül a nem nacionalizált vállalatokról.

Azonkívül a hét minden közgazdasági és pénzügyi eseménye bebefoglaltatik a

CONSUM

vasárnap számában. Megrendelhető

Cluj, Strada Regina Maria 34.

Kalapzsák

Lepage-nál Kolozsvár. — Kérjen mintát.

Gabriel PAPP Gábor

uridivatüzlet és fehérneműtüzem

Cluj, Piața Unirii No 8. — Timisoara Getate

Pazar választék estélyi és frack-ingek, mellények, nyakkendők és zsebkendőkben. Raktáron levő kész fehérneműkből 20% árengedmény!

Uri ing és fehérneműeket zephir, raye és selyemújdonságokból mérték szerint saját anyagból is felelőség mellett készít.

Tavaszi ruhák festése, tisztítása megkezdődött Czinknél, Cluj

Ahány s Nurni, miu exotikus tá versenyzett, ben startolt. p. 8 mp-re eddig az ang szabad pályá perccel jobb legjobb ere lett második

Külföldi

aap közölt r kező bajnoki NSC-KAC, kerület. Bécs ról hátramar Slovan-Am a mérközést lista élére k Hakoah áll.

Külföldi

pott. Az üzle ban minden het. A finn népszerűbb e tömeget vonz dot, az ismer profiánlatot dolkodás nél hazájának so amatőr mara német bajnok otthonában s május havába venni a kuda husvétkor a l justan pedig kongresszuson fog lefolyni köztük Néme

A budape tözött Augusz hat éven át Nagyváradra zett a szövets az UTE-ba.

Magyarors cime valószínű bajnokságért kok is játszha Budapest bajn töben is részt

A resitai szonnal betöltet Pályáz:k ál pesítésüket, cas ket igazoló oku fizetési igény m bovíts Mór hit get csak a meg

Kérjen prospektust LEPAGE-tól Kolozsvár.

SPORT

Ahány start, annyi új világrekord. Paavo Nurmi, miután egy csomó Amerikában divatos exotikus távolságon (1.75, 2.75 angol mérföld) versenyzett, tegnap megint klasszikus versenyben startolt. Két angol mérföldön (3218 m.) 9 p. 8 mp.-re javította a világrekordot, melyet eddig az angol Shrubb tartott 9 p. 9.6 mp.-el, szabad pályán. Nurmi ideje nyolctized másodpercet jobb Joie Raynek még nem hitelesített legjobb eredményénél. Nurmi mögött Booth lett második és Kirby harmadik.

Külföldi sportprogram. Budapestén a tegnap közölt mérkőzéseken kívül még a következő bajnoki mérkőzések lesznek: Vasas—Zugló, NSC—KAC, BEAC—Törekvés és BTC—III. kerület. Bécsben ma játszik le az őszi szezonról hátramaradt egyetlen bajnoki mérkőzést. A Slovan—Amatőr maradt el a őszi és ha ezt a mérkőzést az Amatőr megnyeri, a bajnoki lista élére kerül, ahol eddig tudvalevőleg a Hakoah áll.

Külföldi hírek. Nurmi profijánlatot kapott. Az üzlet klasszikus hazájában, Amerikában mindenből tökéletet követelnek, ha csak lehet. A finn csodafutó Nurmi ma Amerika legnépszerűbb embere, minden startja sok ezres tömeget vonz s ez arra indította Tex Richardot, az ismert boxmenészt, hogy Nurminak profijánlatot tegyen. Nurmi az ajánlatot gondolkodás nélkül visszautasította, mondván, hogy hazájának sokkal nagyobb hasznára lehet, ha amatőr marad. FC Nürnberg Budapestén. A német bajnokcsapat, amely tudvalevőleg saját otthonában szenvedett vereséget az MTK-től, május havában Budapestre jön s revánst akar venni a kudarcért. A prágai Viktoria Zizkov husvétkor a bécsi Rapidot látja vendégül, májusban pedig a Bolton Wanderert. A FIFA kongresszuson, amely tudvalevőleg májusban fog lefolyni Prágában, 45 állam vesz részt, köztük Németország.

A budapesti UTE kapusa a külföldre költözött Augusztiнович helyett Knoll lesz, aki hat éven át védte az UTE kapuját, mielőtt Nagyváradra távozott. Knoll tegnap jelentkezett a szövetségben és visszaigazoltatta magát az UTE-ba.

Magyarországon „A legjobb vidéki csapat” címe valószínűleg megszűnik, mert az országos bajnokságért ezúttal a vidéki kerületi bajnokok is játszhatnak. Az MLSz. tervezete szerint Budapest bajnokcsapata már a négyes elődöntőben is részt fog venni.

Pályázat.

A resitai íz. hitközségnél a mezőői állás szonnal betöltendő.

Pályázók állampolgárságukat, életkorukat, képesítésüket, családi állapotukat, eddigi működésüket igazoló okmányokkal felszerelt ajánlataikat, a fizetési igény megjelölésével küldjék meg Lebovits Mór hitközségi elnök címére. Az utiköltséget csak a meghívónak térítjük meg.

SZÍNHÁZ - MŰVÉSZET

Magyar Színház heti műsora

Vasárnap d. e. fél 11-kor: Aladár nem számár (Gyermekjáték, olcsó helyekkel, sorozat 67)
Vasárnap d. n. fél 4-kor: Kis Gróf (Mérsékelt helyekkel, Sorozat 68)

Vasárnap este 8-kor: Az ember tragédiája (113-a Iszora Táray Ferenc fellépésével, bérletszűnetben, premiérehelyekkel, sorozat 69)

Hétfő: Az ember tragédiája (114-adszor, premier-helyekkel, Táray Ferenc fellépésével, bérletszűnetben, sorozat 70)

MOZGÓK MŰSORA

Select-mozgó. Vasárnap és hétfő, február 15 és 16. Premier. *Oliwer Twist.* Szenzációs szentimentális dráma 8 felvonásban, Charles Dickens regénye után. Főszerepben a csodagyermek: Jessie Coogan.

Uránia-mozgó. Vasárnap, február 15. Szenzációs premier. *Marcco a vadállatok közt.* Megható szenzációs bűnügyi dráma, 6 felvonásban. Főszerepben a hercules-szerű ember: Marcco.

Hétfő, február 16. *Az emberbestia,* Szenzációs tragédia 7 felvonásban, Honoré de Balzac regénye után. Főszerepben P. Menichelli.

Apollo-mozgó. Vasárnap, február 15. Premier. *A halál jegyese.* Szenzációs bűnügyi kalandordráma 6 felvonásban. Főszerepben az acélizmu ember Marcco.

Hétfő, február 16. *A vakmerő.* Szenzációs amerikai cow-boy-dráma, 5 felvonásban. Főszerepben a vakmerő amerikai lovas: Jonas Buck.

Angliából

a tavaszi és nyári divat legszebb anyagai megérkeztek.

Kabát- és kosztüm-szövetek, kabátselymek, fantasie marroquaine izléses válasszékban. Modell darabok.

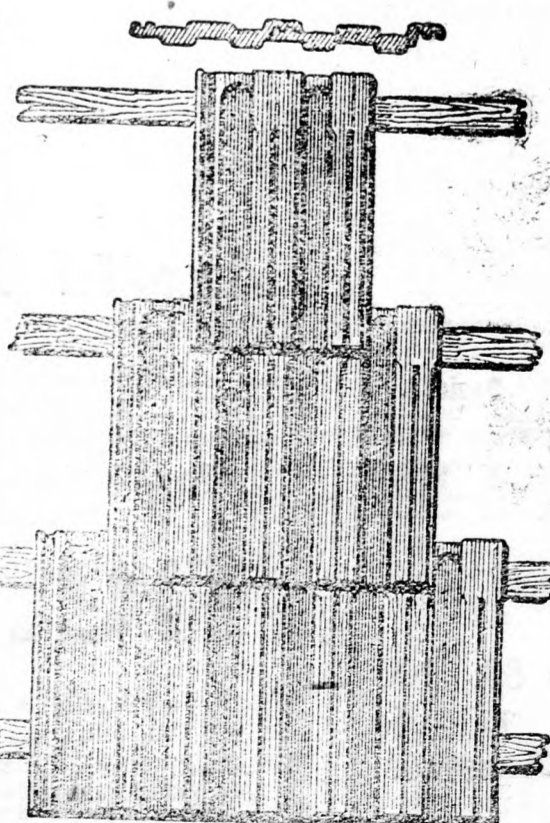
Cégünk kizárólagos újdonságai!

Grünwald és Steiner

női divatkülönlegességek áruháza, Cluj, Piata Unirii No 12.

Kívánatra mintákat vilékre azonnal küldünk.

Bohn Mihály Zsombolya

BOHN PATENT 253

cserépgyárának

Cluj és szomszéd vármegyék bizományi lakata és vezérképviselője ajánlja a világhírű szafatálmast: BOHN

cserépeket,

melyek

DACIA

portland cement, gipsz, mész, eternit pala, cserép, gipsztáblák, parketta és mindenemű építési anyagok rakláránál legolcsóbb áron megrendelhetők és kaphatók

Cluj, Str. Moldovei (Varga-u.) 4. — Telefon 5.

Szolnok-Doboka, Szilágy vármegye, Beszterce-Naszód vármegye részére ismétlődő képviselők kerestek.

Érdeklődni Cluj-i vezérképviselőjénél fenti címen.

Fehér hét!

SZABÓ JENŐ

divatkülönlegességek nagy áruházában

Cluj

Cal. Regele Ferdinand 5

Telefon **4-79** Telefon

megkezdődött a

fehér hét!

A legolcsóbban eladásra kerülnek:

Fehér

selymek, crepe de chinnek, marocain, crepe satin, flanellek és gyapju-szövetek, bélésárúk, függönyök, csipkeszövetek, vásznak, zsebkendők, harisnyák, stb. stb.

Lej

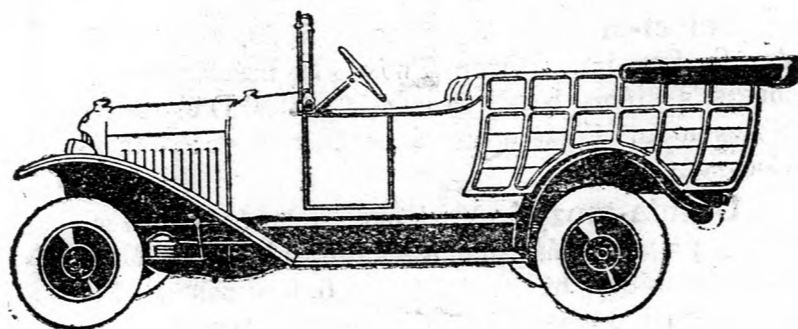
- I-a fehérenemű vászon pr. mtr. 36-39-41
- Duplaszéles divatszövet pr. mtr. 91
- Duplaszéles I-a eponge " " 88
- Cosmanosi voile " " 42
- I kávé garnitura pr. garn. 328
- Gyermek zsebkendő drb. 6
- Frottier törülköző " 71
- Selyem marocain, minden színben pr. mtr. 290-350
- Crepe Lamé, újdonság, alkalmi ruhákra pr. mtr. 650

Fehér hét!

február 16
a termelésben
4.20 frank,
szababodása is
ét. — A belga
mint a fran-
van élénkség-
z árak esők-
vabádóg 150,
portüzet igen
n nincs újság,
supán a pénz-
ulhat élénkeb-
a mellett élénk
yának a követ-
magyar korona
2, francia frank
—38-00, dollár
943, olasz lira
4-én:
042-00, Berlin
196-50, Róma
Prága 581.
735-00, márká
nt sterling 925,
7-00, olasz lira
dollár 194.50,
a 28-00, magyar
rlin 123 56—
8-75, Newyork
—2478-00, Paris
7-50—2132-50,
72-00—72-00,
est 265-00—
73-15—73-15,
75-00, Zürich
egne
izletben.
a reviziót.
ye.
az ipar-
önéről, 2
ó.
ának kon-
háboru.
öbbllet el-
nacionali-
ségi és pénz-
atik a
JM
de l'he tő
arla 34.
sák
Kérjen mintát.
Gábor
izom
isoara Cetate
Cluj

CITROEN

Michelin
Confort kaucsukkal

Michelin
Confort kaucsukkal

AUTOMOBILOK

A világ leggazdaságosabb gépei.

Eggedüli képviselő Románia részére

"NOËL" S.A.R.T.M.

105. Calea Victoriei, Bucuresti

Rador 2861

APRÓHIRDETÉSEK

Egyzari közlésnél egy szó 3-., vastagabb betűvel 6 lej. Legkisebb apróhirdetés 30 lej, állástkeresőknek 30% kedvezmény. Apróhirdetések díja előre fizetendő.

Kézmunkák és perzsa-szőnyeg c'adó Kleinnál, Malom-utca 7., emelet.

HUNWALD

Str. Vlahtja (volt Bolyai-u.) 3. Telefon 147.

Üvegcsiszoló és tükör-gyár. Táblatűveg raktár és üvegezési vállalat. Hibás tákrók újrafoncsorozása 100.

Eladó

8 drb Rast és Gasser villanyerőre berendezett varrógép, hozzá 1 drb 1 1/2 lóerős motor, teljesen felszerelve, 55,000 lej. Továbbá 1 drb. hímzőgép és 1 drb. cakkzó gép.

Columbia, Oradea-Mare.

Intelligens izraelita közepkorú nő elmenne lázvezetőnek vagy anyahelyettesnek idősebb úi-emberhez. Cim a kiadóban. 8582

Szakképzett bőrkereskedő se'él állást keres, elmegy vidékre is. Leveleket „Kereskedő” jellegre kér. 8581

Magyarország egyik vidéki gócpontjában könyv- és papirkereskedés, dusan felszerelt raktárral, nagyobb nyomdával, hetenként kétszer megjelenő lappal, betegség miatt eladó. Megkereséseket „Biztos jövő” jellegű lapunk kiadóhivatala továbbítja.

Kiadó a Burgya-féle mulató (Dónát-uton). Értekezni ugyanott lehet.

Héber-német nyelvtanítást is — vállal, társalgási módszerrel oktató, perfektnyelvtanító. Cim a kiadóban. 8572

Német neve önöt, lehetőleg izr., 8 nagy leányka menő keresek. Füchtel Testvérék, Oradea-Mare. 8577

Mindenütt kaphatók

Rador

Ursus Extra világos és Hercules dupla maláta barna
Kolozsvár
sörkülönlegességek
Ursus - Czell sörfőzde Kolozsvár

GALVANI

A LEGJOBB ELEM

Érjük mindenütt Pierre önbortválókést a felülmúlhatatlan Valóságos gyönyörűség. Svéd acélezüsttel keverve. Darabja 8 lej. Központ: Bukaresti Str. Donici 1. Rudolf Mosse No 100

Citrom 300, 330-as

Narancs 80, 100

Szilva 100, 120

kapható

LÉB Fivéreknel,
Cluj. — Telefon 471.

Mészárosok, hentesek!

Friedrich & Haaga gépek

Wolfs, Kutter kolbásztöltőgépek, Dick-féle korongok, kések, szerszámok. — Szállít azonnal bukaresti raktárról.

Arnold Weissenstein,
Bucuresti, Stirbey Voda 53.

Megérkezett a stettini

hering!

1924-es fogású, egészen új áru, egész tonnával 500/600, féltonnával 300 darabos, a mennyiséget garantáljuk. Ugyiszintén gyönyörű paternoi és palesztinai elsőrendű narancs és sárcusa citrom. KATZ & BERNÁT céghez Cluj. Tel. 397. Míg a készlet tart, a legolcsóbb áron kapható

Írddessen az Uj Keletben!

Szerkesztőség
hivatal és ny

Cluj-Kolozsvár, S

Pop. (Brassay-utca)
Telefon: Szerkesztőség
és kiadóhivatal
Zs. N. Sz. —

A kéziratok kizárólag szerkesztőséghez kerülhetnek. Kéziratok adunk vissza

1925 február 16.

A román kormány maga kis szeszát megfontoltság, t olyan nyilt szók minisztérium ta döbbszünk e n eddig a véka al amit az országn tézői éreztek és éreztünk minden bizonyos szemé és legalább a p többé-kevésbé b

Pár nap előtt csak diplomata, hogy a Bratianu tartja a kisebbsé szigoruban vet fordíthatjuk át, dent elkövet, m mat ne találhass kezükbe venniöl

Most azután szetü Vintila B szócátába kever kor a kifejezései gatti a parlamen niszter egyenesen megsemmisített Nem kell azonban Vajdát se gyilkol tolvajnak nem akarta megsérten a fejéhez vágni s dobta oda Vajda kisebbségi egyez valóban nincs m

Megtudtuk től, hogy mi le legsúlyosabb büny lyosabb az urna sebbségek védelm ide, hogy Vajda ban szerkesztett szemben felhozta Nem fontos ez a mondó gyulaféhe ban épolyan sem alírt párisi pont

De mindenesem amellyel Bratianu Vintila pénzügy Valami nagyon, Vajdára. Es me meg. Tulajdonke ezen, hiszen ha dották a multba vonatkozásában Ez a kis incidet kimondva légyen csak teljesítettek marai gyűlés ny román — államfé nagyobb bünt el magáéva — teszik felmentjük Vajda erkölcsi terhe al tározatok se juto közelségbe a meg ma Bratianuék v szemben. Es Vaj lafehérvári alap mentvényt meganunak olyan nag dát ilyen súlyosa nél még súlyosa csönös akaratall

De mi, kiseb get jelent a Br szemmel látjuk